

NOVA PORNOGRAFIA: un nou repte per als centres educatius

Lluís Ballester,
professor a la Facultat d'Educació de la UIB

Des que vàrem presentar a Madrid el llibre *Nova pornografia i canvis en les relacions personals* (Ballester, Orte, Red Joves e Inclusión, 2019, Octaedro), en què s'exposa resumida la investigació realitzada amb la Xarxa Joves i Inclusió Social, hem intentat ampliar la reflexió sobre el tema. Ens referim a l'impacte sobre els joves de la nova pornografia. La podríem caracteritzar com filmacions de sexe explícit, amb accés fàcil, distribució massivament gratuïta, alta qualitat i presència en qualsevol pantalla amb accés a internet. La nova pornografia és un negoci de dimensions astronòmiques en la producció, la distribució i els guanys econòmics. El seu consum i influència no deixa d'augmentar. No es pot ignorar la seva importància, ni oblidar la nostra responsabilitat com a educadors.

En el llibre es recullen els resultats del primer estudi de grans dimensions, amb una mostra representativa de set comunitats autònomes d'Espanya, sobre el consum de pornografia, amb 2.457 joves de 16-29 anys. En aquest treball hem parlat del percentatge de freqüentadors joves de la nova pornografia, un 70% de la mostra (un 14,4% de forma diària), de l'edat d'inici, abans dels 16 anys, i d'altres factors. Abans dels 13 anys, un 25% dels enquestats recorden els primers contactes amb imatges pornogràfiques. Pel que fa als més joves, es tracta de trobades accidentals, però cal tenir present que les imatges pornogràfiques estan cada dia més presents. Als 8 o 9 anys es

recorden com a imatges trobades, a partir dels 13 anys ja comencen a ser imatges cercades.

Ens hem referit així mateix a la capacitat d'influència de la pornografia en les actituds i comportaments d'una població, els adolescents, en ple desenvolupament social, emocional i sexual. En educació sabem que la maduració es produeix gràcies a la relació amb persones adultes que ens ajuden a elaborar els estímuls que rebem, siguin els pares i mares, altres familiars o figures educatives diverses. Malgrat això, la pornografia és un tipus d'estímul diferent dels tradicionals en què les primeres experiències es feien en família; la pornografia es veu de forma aïllada, sense aquests adults de referència. A més, en el propi porno, la narrativa que defineix les filmacions es caracteritza per la descontextualització: no hi ha gairebé paraules ni narrativa de cap tipus. La mateixa pornografia és distribuïda i té una important demanda, gràcies a l'eficàcia comunicativa de les imatges, a tot el món.

Un dels pitjors efectes és la distorsió perceptiva, la formació o deformació d'actituds, especialment en adolescents, que passen força temps mirant

pornografia (més de 3h a la setmana) i no tenen la maduració valorativa i emocional requerida per a elaborar les imatges que veuen. El consum de pornografia en l'adolescència (12-18 anys) és molt engrescador per la capacitat de donar resposta a la seva curiositat; però també pot estar relacionat amb dificultats per a l'establiment de relacions interpersonals significatives, amb comportaments violents (físics o verbals), així com amb distorsions emocionals en les relacions personals.

Un dels efectes dels alts consums de nova pornografia (Internet) en l'adolescència, que més preocupen als educadors, és la desconnexió empàtica en les relacions interpersonals íntimes, d'una manera notòria en la sexualitat.

La gran majoria de la pornografia presenta una imatge cosificada, de mercaderia, degradada de les dones, amb una violència creixent i models molt masclistes (sexe en grup amb les dones sotmeses, pràctiques de risc, violència explícita...). Aquestes imatges tenen un impacte força negatiu. Alguna experta ha parlat de "publicitat del patriarcat", en el sentit d'afavorir les imatges de les dones en què aquestes es redueixen a l'estimulació sexual i satisfacció de les fantasies dels homes.

dubtes i inquietuds que tenen sobre el sexe. En el cas dels adolescents, els tres "poders" els afecten de manera especial; en el cas de les adolescents, el tercer, l'orientació de conducta, és el més important. De tal manera que els adolescents estan més exposats a la seva influència.

Si pensam en les variables socials que moderen el consum de pornografia, es coneixen els efectes del gènere, l'edat, les relacions afectives i les característiques culturals de la comunitat de referència. En aquest sentit, queda clar que els homes consumeixen més pornografia que les dones a totes les edats, però especialment entre adolescents i joves, a partir dels 14 anys.

procés de socialització, en l'educació que aporten la família, el context escolar, la comunitat i els mitjans de comunicació.

La gran majoria de la pornografia presenta una imatge cosificada, de mercaderia, degradada de les dones, amb una violència creixent i models molt masclistes

La pornografia té tres poders sobre adolescents i joves: (1) genera dopamina, (2) permet una estimulació intensa que permet masturbar-se amb plaer, (3) orienta la conducta, és a dir, "els ajuda" a respondre a la seva curiositat, als

Un altre dels factors que influeix en les decisions de consum són els valors, definits com a opcions, profundes, estables (encara que modificables), sobre l'acceptabilitat social de determinades conductes, que són transmesos en el

La nostra experiència en educació familiar (amb infants: 7-11 anys, i adolescents: 12-16 anys) ens ha ajudat a valorar el paper de la família, en col·laboració amb l'escola, per dur a terme programes familiars que preparen per a la correcta educació afectivosexual, mitjançant la feina sobre el control emocional, la comunicació, la motivació, els sistemes de supervisió, etc. Les actuacions recomanades per la UNESCO, amb important consens professional, es basen en programes d'educació afectivosexual integral amb perspectiva de gènere, que siguin atractius en la forma i en el contingut, amb materials didàctics renovats. Programes que ajudin els adolescents i joves a construir el seu propi projecte conscient d'educació sexual. Programes, en definitiva, que també aportin eines per a dur a terme la desconstrucció de l'oferta pornogràfica en tota la seva extensió. ■